

Opodatkowanie zysków kapitałowych w państwach członkowskich Unii Europejskiej: analiza porównawcza na przykładzie regulacji prawnych we Francji, Polsce i Szwecji

Michał Mariański*

Opodatkowanie zysków kapitałowych może stanowić jeden z istotnych elementów konkurencyjności danego obszaru gospodarczego lub danego państwa, zwłaszcza z perspektywy inwestorów działających na rynku na poziomie międzynarodowym. Celem niniejszego artykułu, w którym korzysta się z metody dogmatycznej, historyczno-opisowej oraz przede wszystkim metody porównawczej, będzie porównanie i wskazanie modeli lub modelu opodatkowania zysków kapitałowych w ramach Unii Europejskiej. W szczególności analizie zostanie poddany zakres regulacji ogólnych UE w omawianym zakresie, jak również pewne partykularyzmy krajowe, które zostaną wykazane na gruncie prawa francuskiego i prawa polskiego, również z odwołaniem do modelu przyjętego w Szwecji. Istotnym zagadnieniem będzie zatem weryfikacja, czy krajowe rozwiązania stanowią jedynie modyfikację modelu bazowego stosowanego w UE, czy też są zgoła odmiennymi modelami bazującymi na zasadzie dywersyfikacji rozwiązań prawnych w UE. Analiza porównawcza pozwoli na pogłębienie wniosków w omawianym zakresie, w tym na odpowiedź na pytanie, czy możliwy jest jeden europejski model opodatkowania zysków kapitałowych, czy też odrębności na poziomie poszczególnych państw są zbyt duże. Przedstawione w niniejszym opracowaniu zróżnicowane sposoby regulowania kwestii opodatkowania zysków kapitałowych mogą stanowić ciekawy element dalszej, rozszerzonej na inne państwa czy też kontynenty, pogłębionej analizy, której celem będzie poszukiwanie modelu najbardziej optymalnego i dostosowanego do współczesnych realiów gospodarczych. Warto w tym miejscu wspomnieć, iż owo dostosowanie do realiów gospodarczych powinno brać pod uwagę zachwianie stabilności międzynarodowej z uwagi na postępujące po sobie kryzysy i tym samym nawiązywać mocniej niż dotychczas do kluczowej w dzisiejszych czasach zasady pewności prawnej.

Słowa kluczowe: zyski kapitałowe, prawo podatkowe, prawo polskie, prawo francuskie, prawo porównawcze, prawo rynku finansowego

Kod klasyfikacji JEL: K34

* dr hab., prof. UWM • Wydział Prawa i Administracji, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie • ✉ michal.marianski@uwm.edu.pl • ORCID: 0000-0001-6212-914X

Wprowadzenie

Ze względu na wzrost znaczenia globalizacji, co w połączeniu z szerokim dostępem do nowych technologii powoduje zatarcie tradycyjnych granic państwowych, kwestia harmonizacji polityki podatkowej nabiera dodatkowego znaczenia. Regulacje prawa podatkowego stanowią jeden z istotnych elementów procesu konkutowania ze sobą różnych systemów prawnych, z uwagi na fakt, iż coraz bardziej wpływają one na decyzje inwestycyjne podmiotów działających na poziomie ponadnarodowym (Gajewski, 2014, s. 83).

Pojawia się bowiem wiele, bardzo interesujących badań wskazujących, iż świadomie lub nie poszczególne państwa bądź grupy państw konkurują ze sobą w zakresie poszczególnych typów podatków (Heinemann, 2021, s. 2). W tym zakresie stawiane są również pytania, czy w ramach owej rywalizacji, na poziomie Unii Europejskiej, mamy do czynienia właśnie z rywalizacją czy też z koordynacją polityki podatkowej zmierzającej do wypracowania bardziej zharmonizowanego modelu (Działo, 2015, s. 26). Inne badania wskazują również, iż już od dawna zwiększona mobilność kapitału w sposób istotny nasiliła zjawisko konkurencji podatkowej (Zodrow, 2010, s. 866), a dodatkowo zwiększona otwartość gospodarcza, sprzyjająca tej konkurencji, może prowadzić do aktywacji procesu dostosowywania się do wstrząsów oraz efektów specyficznych dla danego okresu i kraju (Overesch, Rincke, 2011, s. 866). Powyższe nabiera szczególnego wymiaru w sytuacji, gdy kwestie opodatkowania łączy się z rynkiem finansowym, będącym dość specyficznym środowiskiem, w którym konkurencja systemów prawnych nabiera szczególnego znaczenia, chociażby z uwagi na jego z zasady transgraniczny i ponadnarodowy charakter (Mariański, 2024, s. 161).

W tym miejscu warto zaznaczyć, iż samo zjawisko harmonizacji prawa podatkowego w Unii Europejskiej jest ważnym elementem szerszego procesu integracji gospodarczej, niemniej ma ono ograniczony i selektywny charakter. Owa selektywność wynika z faktu, iż kompetencje w zakresie prawa podatkowego należą co do

zasady do państw członkowskich, a Unia Europejska posiada jedynie kompetencje uzupełniające. Co ważne, pojęcie harmonizacji nie jest tożsame z pojęciem unifikacji (Islamli, 2024, s. 58), gdyż celem tego pierwszego procesu nie jest stworzenie jednego systemu państwowego, lecz zapewnienie prawidłowego funkcjonowania rynku wewnętrznego poprzez eliminację barier podatkowych oraz zapobieganie zakłóceniom konkurencji.

Z punktu widzenia prawa UE podstawę prawną harmonizacji stanowią przepisy Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE), w szczególności dotyczące rynku wewnętrznego oraz swobód europejskich, takich jak swoboda przepływu osób, towarów, usług, kapitału i płatności. Istotną rolę odgrywa również orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, który poprzez interpretację prawa unijnego na tle danej sprawy krajowej kształtuje sposób rozumienia danych regulacji w sposób jednolity.

Warto jednak podkreślić, iż zakres harmonizacji regulacji podatkowych na poziomie UE różni się w zależności od rodzaju podatków. W przypadku podatków pośrednich, takich jak VAT czy akcyza, poziom harmonizacji jest dość wysoki (Oręziak, 2020, s. 94; Gryziak, 2023, s. 35). W ramach ww. procesu wprowadzono m.in. wspólne zasady konstrukcji podatku, podstawy opodatkowania oraz minimalne stawki¹, celem zapewnienia neutralności wskazanych wyżej podatków oraz ograniczenia zakłóceń w zakresie konkurencji podatkowej (Modzelewski, 2023, s. 27). Jednak w przypadku podatków bezpośrednich (np. podatków dochodowych od osób fizycznych i prawnych) harmonizacja ma znacznie bardziej ograniczony charakter. Państwa członkowskie zachowują w tym zakresie znaczną autonomię, a działania UE koncentrują się głównie na eliminowaniu przeszkód w funkcjonowaniu rynku wewnętrznego, takich jak podwójne opodatkowanie czy dyskryminacja podatkowa podmiotów zagranicznych (Russel, 2013, s. 78; Zdunek, 2016, s. 442).

¹ Dyrektywa VAT – Dyrektywa 2006/112/WE w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej, czy Dyrektywa akcyzowa – Dyrektywa 2008/118/WE (ogólne zasady podatku akcyzowego).

Powyższe powoduje jednak, iż państwa członkowskie w ramach Unii Europejskiej nadal mogą konkurować między sobą, zwłaszcza w zakresie stawek podatków dochodowych, celem realizacji funkcji stymulacyjnej na krajowy system podatkowy i uczynienie go w pewnych aspektach bardziej atrakcyjnym dla podmiotów czy inwestorów zewnętrznych. W konsekwencji harmonizacja prawa podatkowego w Unii Europejskiej ma charakter częściowy, ewolucyjny i podporządkowany funkcjonowaniu rynku wewnętrznego. Nie prowadzi ona do pełnej unifikacji systemów podatkowych, lecz do ich stopniowego zbliżania, co można określić jako model zaawansowanej harmonizacji bez pełnej unifikacji.

Jedną z form podatków dochodowych może być opodatkowanie zysków kapitałowych, w tym oszczędności. W związku z powyższym Autor w ramach niniejszego opracowania, badając wybrane rozwiązania krajowe, podda weryfikacji tezę o istnieniu bądź też braku pewnej bazy regulacyjnej czy modelu regulacji ww. zagadnienia. Powyższe pozwoli również na wyprowadzenie wniosków co do oceny efektywności danych modeli krajowych, bądź to jako pewnych wariacji modelu bazowego, bądź to jako kompletnie różnych rozwiązań. Podsumowanie będzie również miejscem odpowiedzi na pytanie o kierunek ewolucji omawianych regulacji zarówno na poziomie krajowym, jak i na poziomie harmonizacji bądź unifikacji na poziomie Unii Europejskiej.

Celem zweryfikowania tez i analizy problemów badawczych w artykule posłużono się metodą formalno-dogmatyczną, historyczno-opisową oraz przede wszystkim metodą prawnoporównawczą (Gałędek, 2022, s. 66). Anonsowana wyżej metoda formalno-dogmatyczna stanowi podstawową metodę prawniczą w ramach europejskiej tradycji prawnej. Polega ona na analizie, interpretacji i wykładni obowiązujących przepisów prawa w celu ustalenia ich treści i zakresu zastosowania. W wielu fragmentach pracy zastosowano również metodę historycznoprawną jako właściwą dla zaprezentowania rozwoju analizowanej instytucji oraz jej tła historycznego, pokazując przy tym ewolucję rozwiązań na poziomie krajowym.

Odnosnie do metody prawnoporównawczej, jest ona niezwykle pomocna w zakresie kształtowania kultury prawnej współczesnych badań, tzn. nie tylko przy poszukiwaniu genezy danych instytucji prawnych, ale przede wszystkim w weryfikacji efektywności przyjętych regulacji. W doktrynie wskazuje się, iż badania porównawcze mogą być prowadzone w celu ustalenia nie tylko wielości wzorców, ale również identyfikacji wzorca dominującego, niejednokrotnie prowadząc do optymalizacji własnych rozwiązań prawnych (Bałaban, 2024, s. 123). Takie też jest zamierzenie Autora, aby analiza sposobu opodatkowania zysków kapitałowych prowadziła właśnie do próby wskazania bądź to modelu dominującego, bądź modelu docelowego, zarówno na poziomie regulacji UE, jak i na poziomie poszczególnych państw członkowskich.

Opodatkowanie zysków kapitałowych we Francji – zasady ogólne

Kwestia opodatkowania dochodów z zysków kapitałowych oraz oszczędności została uregulowana w prawie francuskim w ramach konstrukcji tamtejszego „flat tax” określanego oryginalnie jako „prélèvement forfaitaire unique”, który został wprowadzony począwszy od 1 stycznia 2018 roku. Co istotne, podatek ten został zmodyfikowany ustawą nr 2026-103 z 19 lutego 2026 roku², m.in. w zakresie wysokości opodatkowania, która w 2026 roku wzrosła względem inicjalnego poziomu z 2018 roku.

Ważnym elementem francuskiego systemu podatkowego jest fakt, iż co do zasady uregulowany jest on dwoma zasadniczymi aktami prawnymi. Pierwszym z nich, grupującym przepisy materialnego prawa podatkowego, jest Ogólny kodeks podatkowy (fr. *Code général des impôts*), natomiast drugim, grupującym przepisy procedury podatkowej, jest księga procedur podatkowych.

² LOI n° 2026-103 du 19 février 2026 de finances pour 2026, JORF n°0043 du 20 février 2026.

wych (fr. *livre des procédures fiscales*), którą utworzono na mocy dekretów z 15 września 1981 roku³.

Warto w tym miejscu podkreślić, iż Ogólny kodeks podatkowy (dalej jako CGI), jako zbiór przepisów dotyczących materialnego prawa podatkowego, został ustanowiony czterema dekretemi i rozporządzeniem z 6 kwietnia 1950 roku, opublikowanymi w Dzienniku Urzędowym 30 kwietnia 1950 roku⁴. Co istotne, przed tą datą dla różnego typu podatków istniało kilka odrębnych poświęconych im kodeksów, jak np. kodeks podatków bezpośrednich czy kodeks opłaty skarbowej.

Wspomniany już wcześniej Ogólny kodeks podatkowy, którego to regulacje w zakresie opodatkowania zysków kapitałowych i oszczędności będą przedmiotem niniejszej analizy, dzieli się na dwie zasadnicze księgi (fr. *livres*). Pierwszą jest księga zatytułowana „Podstawa opodatkowania i wyliczenie podatków” (fr. *Assiette et liquidation de l'impôt – Art. od 1 do 1656*), natomiast drugą księgę zatytułowano „Pobór podatków” (fr. *Recouvrement de l'impôt – Art. od 1657 do 1965 L*).

Dodatkowo księga pierwsza, po fragmencie dotyczącym kwestii wstępnych (fr. *Dispositions préliminaires*), dzieli się na trzy zasadnicze części. Część pierwsza dotyczy podatków państwowych (fr. *Impôts d'État – Art. od 1 A do 1378 nonies*), część druga reguluje podatki pobierane na rzecz władz lokalnych i różnych innych podmiotów (fr. *Impositions perçues au profit des collectivités locales et de divers organismes – art. od 1379 do 1649*), a część trzecia zawiera postanowienia wspólne dla części pierwszej i drugiej (fr. *Dispositions communes aux première et deuxième parties – art. od 1649 A do 1656 quater*).

³ Fr. Décret n°81-859 du 15 septembre 1981 portant codification des textes législatifs concernant les procédures fiscales oraz Décret n°81-860 du 15 septembre 1981 portant codification des textes législatifs concernant les procédures fiscales.

⁴ Décret du 6 avril 1950 no 50-178, no 50-179, no 50 180, no 50-181; Arrêté du 6 avril 1950 portant reforme est codification des arretes pros pour l'application des lois réunis dans le *Code général des impôts* (JORF n°0103 du 30 avril 1950).

Wspomniana już wcześniej księga druga CGI została dodatkowo podzielona przez francuskiego ustawodawcę na pięć rozdziałów określanych mianem *chapitres*. Tak też rozdział pierwszy poświęcono płatności podatków (fr. *Paiement de l'impôt – art. od 1657 do 1724 quinquies*), rozdział drugi – karom (fr. *Pénalités – art. od 1727 A do 1840 Y*), rozdział trzeci – aspektom proceduralnym (fr. *Procédures – art. od 1847 do 1912*). Dwa ostatnie rozdziały tej księgi to zastaw skarbowy i jego publikacja (fr. *Privilège du Trésor et sa publicité – art. od 1920 do 1929 quater*) oraz ulgi podatkowe i zwroty (fr. *Dégrèvements et restitutions d'impôts – art. od 1960 do 1965 L*).

Co istotne, kluczowy z punktu widzenia tematu niniejszego opracowania art. 200a CGI znajduje się w pierwszej części księgi pierwszej generalnego kodeksu podatków zatytułowanej „Podatki państwowe”. W ramach tego fragmentu kodeksu umiejscowiony jest on w ramach tytułu I pt. „Podatki bezpośrednie i podobne opłaty” (fr. *Titre premier: Impôts directs et taxes assimilées*), w ramach rozdziału pt. „Podatek dochodowy” (fr. *Impôt sur le revenu*). Kolejnym podziałem uszczegóławiającym umiejscowienie przedmiotowej regulacji jest sekcja V dotycząca obliczenia podatku (fr. *Section V: Calcul de l'impôt*), w ramach której wydzielono punkt IV dotyczący opodatkowania zysków netto ze sprzedaży papierów wartościowych i udziałów kapitałowych (fr. *Imposition des gains nets réalisés à l'occasion de cessions de valeurs mobilières et de droits sociaux*).

Warto zaznaczyć, iż *prélèvement forfaitaire unique* (dalej jako PFU) to podatek, który dotyczy oszczędności i dochodów kapitałowych z wyłączeniem nieruchomości, którego celem jest uproszczenie i obniżenie opodatkowania oszczędności. Łączna stawka podatku liniowego wynosiła do 2026 roku 30%, w tym 12,8% podatku dochodowego i 17,2% składek na ubezpieczenia społeczne. Co istotne, w wyniku zmian wprowadzonych ustawą nr 2026-103 z 19 lutego 2026 roku, jeden komponentów związanych z ubezpieczeniami społecznymi w ramach ww. podatku wzrósł z 9,2% do 10,6%. Warto w tym miejscu wspo-

mniej, iż łączna stawka składek na ubezpieczenia społeczne wynosząca 17,2% lub 18,6 od 2026 roku stanowi sumę trzech odrębnych składek ustawowych: CSG (Ogólna Składka na Ubezpieczenia Społeczne)⁵ na poziomie 9,2% (10,6% od 2026 roku), CRDS (Składka na Spłatę Zadłużenia Społecznego)⁶ w wysokości 0,5% oraz składka solidarnościowa⁷ na poziomie 7,5%. Podstawa prawna i składniki stawek są ustalane w Kodeksie Ubezpieczeń Społecznych (fr. *Code de la Sécurité Sociale*) i corocznie aktualizowane na mocy Ustawy o Finansowaniu Ubezpieczeń Społecznych (LFSS⁸), w szczególności w artykułach L136-6 i L136-7 ww. Kodeksu czy art. 235 ter Ogólnego kodeksu podatkowego (CGI).

W wyniku zmian z 2026 roku frakcja PFU związana z ubezpieczeniami społecznymi wzrosła o 1,4% z 17,2% do 18,6%, co wpłynęło na możliwą łączną stawkę PFU na poziomie 31,4%. Co istotne, nowa stawka dotyczy zasadniczo aktywów ruchomych, dochodów z inwestycji oraz niektórych rodzajów wynajmu umeblowanych lokali.

Podobnie jak w przypadku innych dochodów z inwestycji, opodatkowanie podatkiem PFU odbywa się dwuetapowo. Zryczałtowany podatek u źródła pobierany jest w momencie wypłaty środków. Jednolita stawka podatku ma zastosowanie również do ubezpieczeń na życie w zakresie odsetek od wypłat dokonywanych od 27 września 2017 roku. Podatek ten wynosi 12,8% od środków z umów mających mniej jak osiem lat i 7,5% od środków z umów zawartych osiem lub więcej lat temu. Ostateczne rozliczenie podatkowe odbywa się w kolejnym roku, w momencie składania zeznania podatkowego, według ryczałtu w wysokości 12,8% dla umów zawartych trwających krócej niż osiem lat. W przypadku umów zawartych osiem lub więcej lat temu stawki wynoszą: 7,5% dla środków z tytułu wypłat do 150 000 EUR

i 12,8% dla środków z tytułu wypłat przekraczających 150 000 EUR. Oprócz tego podatku ryczałtowego pobierane są również składki na ubezpieczenie społeczne w łącznej wysokości 17,2% lub 18,6%. Stąd łączna stawka PFU na poziomie 30% lub 31,4%.

PFU ma zastosowanie w szczególności do dochodów z inwestycji finansowych bądź produktów finansowych takich jak: dywidendy (akcje i udziały kapitałowe o zmiennym dochodzie) oraz inwestycje o stałym dochodzie (obligacje, papiery dłużne, rachunki depozytowe i lokaty terminowe itp.); zyski kapitałowe ze sprzedaży papierów wartościowych podlegające opodatkowaniu podatkiem dochodowym; ubezpieczenie na życie⁹, tzw. PEA (fr. *plan d'épargne en actions*)¹⁰, tzw. PEL – plan oszczędnościowy na zakup nieruchomości (fr. *plan épargne logement*), czy tzw. CEL – czyli konto oszczędnościowe na zakup nieruchomości (fr. *compte épargne logement*).

Co ważne, dochody z niektórych produktów oszczędnościowych nie podlegają PFU. Należą do nich niektóre regulowane produkty oszczędnościowe: konto oszczędnościowe Livret A, konto oszczędnościowe LEP (fr. *Livret d'épargne populaire*), konto oszczędnościowe Livret Jeune, konto oszczędnościowe LDDS (fr. *Livret de développement durable et solidaire*) na rzecz zrównoważonego rozwoju i solidarności¹¹, plany oszczędnościowe na cele mieszkaniowe (PEL) dla osób poniżej 12 lat oraz konta oszczędnościowe na cele mieszkaniowe (CEL) otwarte przed 2018 rokiem¹².

Ryczałtowy podatek PFU naliczany jest automatycznie. Nadal jednak możliwe jest we Francji

⁵ W języku francuskim Contribution Sociale Généralisée.

⁶ W języku francuskim Contribution au Remboursement de la Dette Sociale.

⁷ W języku francuskim Prélèvement de solidarité.

⁸ W języku francuskim Loi de Financement de la Sécurité Sociale.

⁹ Ta inwestycja korzysta ze specjalnego systemu podatkowego, który pozwala ubezpieczającemu na zwolnienie z PFU w zależności od daty i kwoty wpłat, a także od wieku umowy

¹⁰ Ta inwestycja korzysta również ze specjalnego systemu podatkowego, który pozwala oszczędzającemu na zwolnienie z podatku dochodowego od zysków po pięciu latach

¹¹ Fr. livret de développement durable et solidaire LDDS,

¹² Fr. plans d'épargne logement (PEL) de moins de 12 ans et les comptes épargne logement (CEL), souscrits avant 2018.

opodatkowanie według progresywnej skali podatkowej. Opcję tę należy wybrać podczas składania rocznego zeznania podatkowego, zaznaczając pole 20P na formularzu 2042.

Opodatkowanie zysków kapitałowych we Francji – uregulowania szczegółowe

Anonsowany wcześniej art. 200a CGI po zmianach z 2026 roku zachował swój bardzo rozbudowany charakter i to pomimo faktu, iż aktualnie składa się z czterech, a nie jak pierwotnie z siedmiu punktów.

Punkt pierwszy, w ramach którego dodatkowo wyodrębniono część A i część B, stanowi we wstępie, iż podatek dochodowy należny od osób fizycznych mających miejsce zamieszkania podatkowo we Francji w rozumieniu artykułu 4B od dochodów, zysków netto, zysków, dystrybucji, zysków kapitałowych i należności wymienionych w punktach 1 i 2 części A niniejszej ustawy ustala się poprzez zastosowanie stawki ryczałtowej przewidzianej w punkcie B niniejszej ustawy do podstawy opodatkowania ww. dochodów, zysków netto, zysków, dystrybucji, zysków kapitałowych i należności.

W związku z powyższym punkt 1° części A precyzuje, iż opodatkowaniu ryczałtem podlegają: dochody z majątku ruchomego, o którym mowa w art. VII ust. 1 działu II niniejszego rozdziału¹³, wpływy z obligacji lub umów kapitalizacyjnych lub inwestycji o tym samym charakterze¹⁴, a także dochody uwzględniane przy ustalaniu dochodu podlegającego opodatkowaniu z działalności przemysłowej, handlowej, rzemieślniczej lub rolnej albo z działalności niehandlowej. Produkty wymienione w art. 13 ust. 5, które należą do kategorii dochodów z inwestycji, również pod-

legają opodatkowaniu ryczałtem. Do celów obliczenia należnego podatku dochód, o którym mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, rozpatruje się w kwocie brutto, z zastrzeżeniem, w stosownych przypadkach, postanowień art. 124 C, 125-00 A i 125-0 A.

Dochód, o którym mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, ze źródeł zagranicznych, również rozpatruje się w kwocie brutto. Podatek pobrany u źródła zalicza się na poczet podatku ryczałtowego do wysokości przysługującego podatnikowi kredytu podatkowego, na warunkach przewidzianych w umowach międzynarodowych. Ponadto do celów ust. 2 i 3 niniejszego artykułu, w przypadku dochodu, o którym mowa w ust. 2 artykułu 158, kwotę brutto mnoży się przez 1,25.

W punkcie 2° części A dodano jako przedmiot opodatkowania zyski netto, zyski, wypłaty, zyski kapitałowe i należności, o których mowa w ust. 6 bis pkt 1–6 artykułu 158, ustalone zgodnie z tymi samymi przepisami. Jednakże do ustalenia ryczałtu, o którym mowa w ust. 1 niniejszego punktu 1, nie stosuje się ulgi, o której mowa w ust. 1 ter lub 1 quater artykułu 150-0 D.

Następnie w punkcie 1° części B artykułu 200a wskazano, iż stawka ryczałtowa, o której mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, ustalana jest na poziomie 12,8%. Kolejno w punkcie 2° części B artykułu 200a doprecyzowano, iż w drodze odstępstwa od ust. 1 niniejszej sekcji B, jeżeli spełnione są warunki stosowania art. 125-0 A ust. 2 lit. b sekcji II, stawka przewidziana w tym samym lit. b ma zastosowanie do wpływów z obligacji kapitalizacyjnych lub kontraktów i inwestycji o tym samym charakterze, o których mowa w art. 125-0 A ust. I i art. 125 D ust. II, związanych z premiami wpłaconymi od dnia 27 września 2017 roku. Powyższe zgodnie z literą a) ma zastosowanie w odniesieniu do całkowitej kwoty wspomnianych wpływów, jeżeli kwota premii zapłaconych od obligacji, kontraktów lub inwestycji, których dotyczą te wpływy, jak również od innych obligacji, kontraktów lub inwestycji posiadanych przez beneficjenta wspomnianych wpływów i które na dzień 31 grudnia roku poprzedzającego zdarzenie podatkowe dla danych wpływów nie zostały już

¹³ Za wyjątkiem dochodów wyraźnie zwolnionych z podatku na podstawie art. 125-0 A, 155 B, 157 i 163 quinquies B do 163 quinquies C bis.

¹⁴ O których mowa w art. 120 pkt 6 oraz w art. 125-0 A pkt 1 sekcji I, odnoszące się do składek wpłaconych do dnia 26 września 2017 r.

wykupione jako kapitał, nie przekracza progu 150 000 EUR. Ponadto, zgodnie z literą b) jeżeli kwota składek, określona w literze b) niniejszego paragrafu, przekracza próg 150 000 EUR, stosuje się wzór określony w tym przepisie¹⁵. Co istotne, część produktów, o których mowa w ust. 1 niniejszego paragrafu 2°, która nie kwalifikuje się do stawki określonej w tym samym ustępie, podlega opodatkowaniu według stawki określonej w ust. 1° części B (tzn. 12,8%).

Ostatni punkt 3° części B artykułu 200a precyzuje, iż jeżeli nie są spełnione warunki zastosowania lit. b) pkt 2 II artykułu 125-o A, produkty wymienione w punkcie 3° części B niniejszego artykułu, dołączone do składek opłaconych od 27 września 2017 r., podlegają stawce wymienionej w punkcie 1° części B (tzn. 12,8%).

Wyżej wymienione przepisy stanowiły cały główny punkt 1 artykułu 200a. Następnie w punkcie 2 ww. artykułu wskazano w drodze odstępstwa od wspomnianego punktu 1, iż na wyraźny wybór podatnika wszystkie dochody, zyski netto, zyski, zyski kapitałowe i należności wymienione w punkcie 1 wlicza się do podstawy całkowitego dochodu netto określonego w art. 158. Z tego ogólnego wyboru korzysta się przy składaniu oświadczenia przewidzianego w art. 170, najpóźniej jednak przed upływem terminu złożenia.

Następnie w punkcie 2 ter lit. a) artykułu 200a ustalono sposób opodatkowania zysków kapitałowych, o których mowa w ust. 1 artykułu 150-o B ter, które podlegają podatkowi dochodowemu według stawek wskazanych w tym przepisie,

¹⁵ Wzór ten wskazuje jedynie część tych wpływów ustalona poprzez pomnożenie całkowitej kwoty tych wpływów przez stosunek:

– w liczniku kwoty 150 000 EUR pomniejszonej, w stosownych przypadkach, o kwotę składek zapłaconych przed 27 września 2017 r., które na dzień 31 grudnia roku poprzedzającego zdarzenie podlegające opodatkowaniu dla przedmiotowych wpływów nie zostały jeszcze zwrócone jednorazowo;

– w mianowniku kwota składek zapłaconych od dnia 27 września 2017 r., które na dzień 31 grudnia roku poprzedzającego zdarzenie podlegające opodatkowaniu dla przedmiotowych wpływów nie zostały jeszcze zwrócone jednorazowo.

odwołując się zasadniczo do stawki 12,8%. Warto jednak zaznaczyć, iż anonowany artykuł 150-o B ter CGI stanowi bardzo rozbudowaną regulację, której treść zmieniono wspomnianą już ustawą nr 2026-103 z 19 lutego 2026 roku. Nie przytaczając całości ww. regulacji, warto zaznaczyć, iż opodatkowanie zysków kapitałowych uzyskanych bezpośrednio lub pośrednio z wniesienia papierów wartościowych, udziałów kapitałowych lub praw pokrewnych, w rozumieniu art. 150-o A, do spółki podlegającej opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób prawnych lub podatkiem równoważnym, podlega odroczeniu, jeżeli spełnione są warunki określone w ust. III niniejszego artykułu. Podatnik musi wykazać kwotę zysku kapitałowego w oświadczeniu wymaganym na mocy art. 170.

Kolejno w punkcie 2 ter lit. b) artykułu 200a wskazano, iż zyski kapitałowe, o których mowa w lit. a) akapit pierwszy niniejszego artykułu 2 ter, uwzględnione co do kwoty przed zastosowaniem ulgi, o której mowa w pkt 2 lub 3 tego samego artykułu a), podlegają również, w stosownych przypadkach, składce, o której mowa w art. 223 *sexies*, w wysokości równej stosunkowi dwóch składowych elementów, szczegółowo w tym artykule opisanych.

Na zakończenie analizy szczegółowych regulacji podatku PFU, którego łączna stawka składa się z 12,8% stawki podatku dochodowego i 18,6% składek na ubezpieczenia społeczne, warto przytoczyć uszczegółowione regulacje odnoszące się do tego drugiego komponentu. Co istotne, w wyniku zmian wprowadzonych ustawą nr 2026-103 z 19 lutego 2026 roku stawka składek na ubezpieczenia społeczne wzrosła w pewnych aspektach z 17,2% do 18,6%, niemniej nadal stanowi sumę trzech odrębnych składek ustawowych. Pierwszą z nich jest tzw. CSG (Ogólna Składka na Ubezpieczenia Społeczne)¹⁶ na poziomie 9,2% (lub 10,6% od 2026 roku) w stosunku do szeroko rozumianych zysków kapitałowych. Podstawę prawną dla tego obciążenia odnajdujemy zarówno w art. 154

¹⁶ W języku francuskim Contribution Sociale Généralisée.

quinqüies Ogólnego kodeksu podatkowego, jak i w artykułach od L.136-1 do L.136-8 francuskiego Kodeksu Ubezpieczeń Społecznych¹⁷ (Boyer, 2020, s. 97). Co ważne, nowa stawka 10,6% nie dotyczy emerytur i rent inwalidzkich, które podlegają specjalnej skali (stawka obniżona 3,8%, stawka medianowa 6,6%, stawka standardowa 8,3%).

Drugi komponent składki ubezpieczeniowej to tzw. CRDS (Składka na Spłatę Zadłużenia Społecznego)¹⁸ w wysokości 0,5%. CRDS to podatek wprowadzony w 1996 roku w celu zmniejszenia zadłużenia z tytułu ubezpieczeń społecznych. Został ustanowiony rozporządzeniem nr 96-50 z dnia 24 stycznia 1996 roku. Stawka CRDS wynosi 0,5% niezależnie od rodzaju dochodu (dochód z pracy, dochód zastępczy, dochód z nieruchomości, dochód z inwestycji) i dotyczy to również różnych rodzajów dochodów z nieznanego źródła (Zemmour, 2015, s. 4).

Ostatnim komponentem składek na ubezpieczenie społeczne w ramach podatku PFU jest składka solidarnościowa¹⁹ na poziomie 7,5%. Podstawą prawną tej kontrybucji jest artykuł 235 ter Ogólnego kodeksu podatkowego, który stanowi, w swoim punkcie 1., iż ustanawia się: podatek solidarnościowy od dochodów z inwestycji, zdefiniowany w artykule L.136-6 Kodeksu Ubezpieczeń Społecznych, oraz podatek solidarnościowy od dochodów z inwestycji, zdefiniowany w artykule L.136-7 tego samego Kodeksu. W punkcie 2. dodano, iż podatek solidarnościowy, o którym mowa w ustępie 1 sekcji I niniejszego artykułu, jest naliczany, kontrolowany i pobierany według tych samych zasad i z tymi samymi gwarancjami, przywilejami i karami, co składka, o której mowa w artykule L.136-6 Kodeksu Ubezpieczeń Społecznych, bez stosowania ustępu I ter tego samego artykułu L.136-6. Podatek solidarnościowy, o którym mowa w ustępie 2 sekcji I niniejszego artykułu, jest naliczany, kontrolowany i pobierany według tych samych zasad i z tymi samymi gwarancjami, przywilejami i karami, co składka, o której mowa

w artykule L.136-7 Kodeksu Ubezpieczeń Społecznych, bez stosowania ustępu I ter tego samego artykułu L.136-7. W punkcie 3. artykuł 235 ter Ogólnego kodeksu podatkowego stawkę podatku solidarnościowego ustalono na 7,5%.

Na zakończenie warto wspomnieć iż koncepcja podatku *prélèvement forfaitaire unique* stanowi element zaprezentowanego w 2017 roku planu działania na rzecz wzrostu i inwestycji (fr. *plan d'actions pour la croissance et l'investissement*), którego zadaniem było m.in. stymulowanie długoterminowego wzrostu gospodarczego oraz zachęcanie do inwestycji (Le Clainche, 2017, s. 122). Dodatkowo w doktrynie francuskiej wskazuje się na objęcie zakresem podatku PFU również zysków z tzw. kryptoaktywów (Perrin, 2019, s. 90) czy też tokenów i innych walut wirtualnych (fr. *jetons et des monnaies virtuelles*) (Pellas, 2021, s. 189).

Opodatkowanie zysków kapitałowych w Polsce – zasady ogólne

W prawie polskim opodatkowanie zysków kapitałowych, w tym oszczędności, od 2002 roku regulowane jest przez tzw. podatek Belki, będący *de facto* formą zryczałtowanego podatku dochodowego od osób fizycznych, uregulowaną m.in. w art. 17, art. 30a i 30b ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (dalej jako ustawa PIT)²⁰.

Należy jednak podkreślić, że tzw. podatek Belki nie jest odrębnym podatkiem w formalnym sensie, lecz raczej potoczną nazwą na regulacje dotyczące zryczałtowanego podatku dochodowego od zysków kapitałowych, regulowanego przez wspomnianą już ustawę o podatku dochodowym od osób fizycznych.

W pierwszej kolejności warto zaznaczyć, iż w art. 10 ust. 1 pkt 7 ustawy jako jedno ze źródeł przychodów wymienia się kapitały pieniężne i prawa

¹⁷ W języku francuskim Code de la sécurité sociale.

¹⁸ W języku francuskim Contribution au Remboursement de la Dette Sociale.

¹⁹ W języku francuskim Prélèvement de solidarité.

²⁰ Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. 2025 poz. 163, 340, 368, 620, 680, 1022, 1180, 1301, 1302, 1366).

majątkowe, w tym odpłatne zbycie praw majątkowych innych niż wymienione w pkt 8 lit. a–c. Następnie w art. 17 pkt. 1 ustawy PIT wymienione zostają elementy które należą do zbioru przychodów z kapitałów pieniężnych. Generalnie stanowią one wynagrodzenie podatnika za korzystanie przez inne podmioty z powierzonego im kapitału pieniężnego bądź wynikające z zainwestowania określonych środków pieniężnych w źródło przychodu kapitałowego. Do kapitałów pieniężnych należą w szczególności: odsetki od pożyczek; odsetki od wkładów oszczędnościowych i środków na rachunkach bankowych lub w innych formach oszczędzania, przechowywania lub inwestowania, z zastrzeżeniem art. 14 ust. 2 pkt 5; odsetki (dyskonto) od papierów wartościowych; wykup przez emitenta obligacji, od których są należne świadczenia okresowe; dywidendy i inne przychody z tytułu udziału w zyskach osób prawnych faktycznie uzyskane z tego udziału; przychody z tytułu udziału w funduszach kapitałowych; przychody z odpłatnego zbycia prawa poboru, w tym również ze zbycia prawa poboru akcji nowej emisji przez pracowniczego fundusz emerytalny w imieniu członka funduszu; czy przychody członków pracowniczych funduszy emerytalnych z tytułu przeniesienia akcji złożonych na rachunkach ilościowych do aktywów tych funduszy. Do kategorii kapitałów pieniężnych polski ustawodawca zaliczył również m.in. przychody z odpłatnego zbycia pochodnych instrumentów finansowych oraz z realizacji praw z nich wynikających czy przychody z odpłatnego zbycia waluty wirtualnej.

W doktrynie podkreśla się, iż w zależności od rodzaju poszczególnych przychodów z kapitału pieniężnego oraz statusu podatkowego osób uzyskujących te przychody odmienne są zasady poboru zaliczek na podatek lub samego podatku. W tym zakresie zastosowanie znajdują odpowiednie artykuły ustawy o PIT, w tym w szczególności art. 29, 30a, czy art. 30b, gdzie wprowadzono jednolitą zasadę rozliczenia należnego podatku (Modzelewski et al., 2026, art. 16).

Wspomniany już art. 30a ustawy o PIT stanowi, iż od uzyskanych dochodów (przychodów) pobiera się 19% zryczałtowany podatek docho-

dowy, z zastrzeżeniem art. 52a. Owe dochody dotyczą w szczególności dochodów z odsetek od pożyczek, z wyjątkiem, gdy udzielanie pożyczek jest przedmiotem działalności gospodarczej; z odsetek i dyskonta od papierów wartościowych, z wyjątkiem odsetek stanowiących dochód z wykupu przez emitenta obligacji, o którym mowa w pkt 2a; od dochodu z wykupu przez emitenta obligacji, od których są należne świadczenia okresowe; z odsetek lub innych przychodów od środków pieniężnych zgromadzonych na rachunku podatnika lub w innych formach oszczędzania, przechowywania lub inwestowania, prowadzonych przez podmiot uprawniony na podstawie odrębnych przepisów, z zastrzeżeniem art. 14 ust. 2 pkt 5; czy też z dywidend i innych przychodów z tytułu udziału w zyskach osób prawnych. Tak zwany podatek Belki pobierany jest również w wysokości 19% ze świadczeń otrzymanych z dochodów funduszu kapitałowego, jeżeli statut przewiduje wypłaty z tych dochodów jego uczestnikom bez umarzenia, odkupywania, wykupywania albo unicestwiania w inny sposób tytułów uczestnictwa w takim funduszu. Katalog przewidziany przez polskiego ustawodawcę jest dość szeroki i przewiduje również pobranie podatku m.in. od dochodu uczestnika pracowniczego planu kapitałowego uzyskanego z tytułu zwrotu zgromadzonych środków dokonanego na podstawie art. 105 ustawy o pracowniczych planach kapitałowych.

Dodatkowo, w ramach uszczegółowienia przedmiotowej regulacji w doktrynie oraz w orzecznictwie doprecyzowywane są liczne wątpliwości co do zaliczenia danego zdarzenia do zakresu opodatkowania podatkiem Belki. Dla przykładu, wskazuje się, iż wypłata środków z kapitału spółki na rzecz jej wspólnika stanowi przychód z tytułu udziału w zyskach osób prawnych w rozumieniu art. 17 ust. 1 pkt 4 i podlega opodatkowaniu zgodnie z art. 30a ust. 1 pkt 4 tej ustawy PIT (Starzyk, 2026, s. 6–7). Ponadto wskazuje się, iż odpłatne zbycie przez pracownika akcji otrzymanych w ramach programu motywacyjnego będzie rodziło obowiązek rozliczenia przez niego przychodów z kapitałów pieniężnych jako przychodu z odpłatnego zbycia akcji (Słomka, 2021, s. 66–67).

W ramach zasad ogólnych warto podkreślić, że podstawą opodatkowania w przypadku dochodów kapitałowych jest przychód, który nie podlega zmniejszeniu o koszty jego uzyskania. Za wyjątek od tej zasady uznać należy dochody z tytułu udziału w funduszach kapitałowych, gdzie podstawą opodatkowania jest różnica między wypłaconą kwotą świadczenia a sumą wpłaconych składek na ubezpieczenia, które zostały przekazane na fundusz kapitałowy. Obecna stawka podatku w wysokości 19% podstawy opodatkowania zastąpiła obowiązującą przez 2004 rokiem ogólną stawkę podatku w wysokości 20% oraz 15% w odniesieniu do dywidend (Modzelewski et al., 2026, art. 30a).

Na zakończenie niniejszego fragmentu warto zaznaczyć, iż w opracowaniach analitycznych wskazuje się na bardzo istotne znaczenie podatku PIT w całym systemie podatkowym nie tylko z uwagi na około 20-milionową liczbę składanych co roku zeznań podatkowych, ale również z uwagi na istotny udział tego typu spraw podatkowych rozpoznawanych przez sądy administracyjne. Powyższe jest niewątpliwie wynikiem dość rozbudowanych i często nowelizowanych przepisów normatywnych, co utrudnia zapoznanie się i pełne zrozumienie przez podatników aktualnych regulacji (Gajewski, Joński, 2021, s. 5). W doktrynie spotyka się coraz częściej badania pokazujące negatywny wpływ częstych nowelizacji prawa podatkowego, zwłaszcza w czasach kryzysu, na zasadę pewności prawnej w omawianym zakresie (Marianiński, Radwan, 2024, s. 214).

Opodatkowanie zysków kapitałowych w Polsce – projekt zmian wzorowany na prawie szwedzkim

Jak już wspomniano, w Polsce od 2004 roku wszelkie dochody z kapitałów pieniężnych opodatkowane są w Polsce jednolitą stawką (19%). W doktrynie dokonano nie tylko analizy wprowadzenia takiego rozwiązania, ale również, zwłaszcza po 2021 roku, podjęto dyskusję nad przyszłością tego

podatku, która zawierała bądź postulaty zniesienia podatku giełdowego dla inwestycji długoterminowych, bądź zniesienie zarówno podatku od zysków kapitałowych, jak i podatku od dochodów z oszczędności (Antkiewicz, 2019, s. 43).

Ostatecznie, niejako efektem ww. dyskusji stał się projekt ustawy przedstawiony w grudniu 2025 roku – projekt ustawy o Osobistych Kontach Inwestycyjnych (OKI; Ministerstwo Finansów, 2025). Wyżej wymienione rozwiązanie, które ma być uzupełnieniem dla opisanego wcześniej podatku Belki, a nie je zastępować, wzorowane było na wprowadzonych w Szwecji rachunkach ISK (szw. *Investeringssparkonto*)²¹. Co istotne, OKI będzie w zamyśle działał obok podatku Belki w dotychczasowej formie, tzn. będą to systemy konkurencyjne względem siebie i wpisujące się w trend dywersyfikacji opodatkowania, podobnie jak ma to miejsce w Szwecji.

Szwedzki system ISK (szw. *Investeringssparkonto*) to konto oszczędnościowo-inwestycyjne, które upraszcza opodatkowanie zysków kapitałowych poprzez nałożenie stałego, rocznego podatku od wartości konta, zamiast podatku od zysków kapitałowych. Ten uproszczony, głównie z perspektywy użytkownika, model opodatkowania jest głównym powodem jego popularności w Szwecji, gdzie korzysta z niego około 40% dorosłej populacji. Z ISK można inwestować w akcje, fundusze ETF, fundusze inwestycyjne i inne instrumenty finansowe. Kwota podatku w ramach ww. instrumentu jest obliczana co roku na podstawie szacunkowej wartości aktywów zgromadzonych na koncie, a jej efektywna stawka opodatkowania oszczędności w ISK miała być niższa w porównaniu z efektywną stawką opodatkowania oszczędności z opodatkowaniem konwencjonalnym, tj. 30% podatkiem od zysku.

Szwedzki ustawodawca uważał, że niższa efektywna stawka opodatkowania jest uzasadniona, ponieważ należy zachęcać gospodarstwa domowe

²¹ Commission Staff Working document accompanying the Commission Recommendation on Increasing the Availability of Savings and Investment Accounts with Simplified and Advantageous Tax Treatment, Brussels, 30.9.2025 SWD(2025) 6800 final s. 23

do długoterminowego oszczędzania w aktywach finansowych będących ich bezpośrednim właścicielem. Dodatkowo, taka forma oszczędności może również stanowić bufor oszczędnościowy i oferować dobre możliwości gromadzenia kapitału. Różnica w efektywnym opodatkowaniu między oszczędnościami z ISK a oszczędnościami z opodatkowaniem konwencjonalnym zmniejszyła się w czasie, stąd też reformy ISK które zostały zaproponowane. Owe reformy, które już uwzględnił w swoim produkcie OKI polski ustawodawca, zakładały, iż poziom podstawowy wolny od podatku dla oszczędności na rachunku oszczędnościowym, w ubezpieczeniach kapitałowych i w tzw. produkcie PEPP wynosić miał 150 000 SEK w 2025 r. i następnie 300 000 SEK w 2026 roku.

Polska wersja ISK, czyli OKI, ma mieć charakter osobisty i dobrowolny, z możliwością wpłaty i wypłaty środków pieniężnych w każdej chwili zgodnie z zasadą swobody gromadzenia aktywów. Co ważne, 16 marca 2026 na stronach Rządowego Centrum Legislacji (2026) pojawiła się pełna treść zmienionego projektu ustawy o Osobistych Kontaktach Inwestycyjnych, datowanej na 6 marca 2026, która uwzględnia wiele postulatów zgłoszonych od pierwotnej daty publikacji projektu, tzn. od grudnia 2025 roku.

Zgodnie z art. 3 ustawy na OKI aktywa może gromadzić wyłącznie jeden inwestujący, tzn. osoba fizyczna, która ukończyła 18 lat. Dodatkowo inwestujący jest uprawniony do zawarcia więcej niż jednej umowy o prowadzenie OKI. Co istotne, ustawodawca w art. 5 zawarł szereg minimalnych informacji i danych, które powinna zawierać każda umowa o prowadzenie OKI.

Warto również odnotować regulacje zawarte w art. 14, gdzie doprecyzowano, iż inwestujący może gromadzić aktywa OKI, które są denominowane w PLN lub w walutach obcych państw będących członkami Unii Europejskiej lub stronami umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, lub członkami Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju. Dodatkowo aktywa OKI oraz wpłaty, które są w walutach obcych, przelicza się na PLN według kursu średniego ogłasza-

nego przez Narodowy Bank Polski z ostatniego dnia roboczego poprzedzającego dzień zaistnienia zdarzenia.

Ponadto zgodnie z art. 21 projektu ustawy o OKI podatnikami podatku od wartości aktywów są inwestujący bez względu na państwo ich miejsca zamieszkania. Następnie doprecyzowano (art. 22), iż opodatkowaniu podatkiem od wartości aktywów podlega wartość aktywów OKI, a zasada ta stosuje się niezależnie od państwa, w którym z aktywów OKI są dokonywane inwestycje kapitałowe.

Podstawę obliczenia podatku od wartości aktywów, w myśl art. 23 ustawy, stanowi suma średnich wartości aktywów²² OKI zgromadzonych na wszystkich OKI posiadanych przez podatnika w roku podatkowym. Co ważne, to instytucja finansowa OKI jest obowiązana do obliczania średniej wartości aktywów OKI zgromadzonych na poszczególnym OKI w roku podatkowym, w podziale na poszczególne jej kategorie wyróżnione przez ustawodawcę.

Warto zaznaczyć, iż polski ustawodawca zastosował bardzo podobną jak przy szwedzkim ISK konstrukcję stawki podatku. Mianowicie art. 25 polskiej ustawy wskazuje, iż stawka podatku od wartości aktywów w roku podatkowym wynosi 19% wartości stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego obowiązującej w dniu 31 października roku poprzedzającego rok podatkowy, jednak nie mniej niż 0,1%, przy czym stawkę podatku zaokrągla się do dwóch miejsc po przecinku w dół. Stawka ta jest przedmiotem ogłoszenia w terminie do 30 listopada roku poprzedzającego rok podatkowy, w drodze obwieszczenia, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

Co istotne, wzorem wersji szwedzkiego ISK z 2025 i 2026 roku wprowadzono zwolnienia od

²² Średnią wartość aktywów OKI zgromadzonych na poszczególnym OKI stanowi suma wartości dziennych wycen aktywów OKI zgromadzonych na tym OKI w roku podatkowym, powiększona o sumę wpłat dokonanych przez podatnika w roku podatkowym na to OKI i podzielona przez liczbę dni w roku podatkowym, w których podatnik posiadał to OKI.

podatku. W świetle art. 26 pkt. 1 polskiej ustawy pierwsza grupa zwolnień do wysokości nieprzekraczającej w roku podatkowym 25 000 zł obejmuje łączną średnią wartość wymienionych w tym przepisie aktywów OKI zgromadzonych przez podatnika na wszystkich OKI posiadanych przez niego w roku podatkowym. Zwolnienie to dotyczy m.in. środków pieniężnych zgromadzonych na rachunkach bankowych prowadzonych w PLN; obligacji będących skarbowymi papierami oszczędnościowymi; tytułów uczestnictwa w detalicznych produktach zbiorowego inwestowania; bonów skarbowych, których wartość nominalna jest denominowana w PLN, oraz środków pieniężnych i należności, denominowanych w PLN, które są zapisane na rachunku pieniężnym służącym do obsługi rachunku papierów wartościowych, na którym są gromadzone aktywa OKI.

Druga grupa zwolnień, zawarta w art. 25 pkt 2, do wysokości nieprzekraczającej w roku podatkowym kwoty 100 000 PLN rozumianej jako łączną średnią wartość dotyczy innej grupy aktywów OKI zgromadzonych przez podatnika na wszystkich OKI posiadanych przez niego w roku podatkowym. Zwolnienie to dotyczy: jednostek uczestnictwa ubezpieczeniowego funduszu kapitałowego; jednostek uczestnictwa funduszu inwestycyjnego lub certyfikatów inwestycyjnych publicznego funduszu inwestycyjnego zamkniętego; tytułów uczestnictwa funduszu zagranicznego; jednostek rozrachunkowych dobrowolnego funduszu emerytalnego²³; obligacji, których wartość nominalna wskazana w prospekcie lub innym dokumencie ofertowym jest denominowana w PLN, z wyjątkiem obligacji z wbudowanym instrumentem pochodnym; listów zastawnych, których wartość nominalna wskazana w prospekcie lub innym dokumencie ofertowym jest denominowana w PLN; akcji, praw do akcji i praw poboru, wyemitowanych przez spółki, których kapitał zakładowy jest denominowany w PLN, oraz środków pieniężnych i należności denominowanych w PLN, które

²³ Statut tego funduszu w ramach prowadzonej polityki inwestycyjnej przewiduje, że co najmniej 70% aktywów stanowią tzw. kwalifikowane aktywa, których definicja znajduje się w projektowanej ustawie.

są zapisane na rachunku pieniężnym innym niż rachunek pieniężny, o którym mowa w pkt 1 lit. e.

Co ważne, suma łącznych średnich wartości aktywów OKI zwolnionych od podatku od wartości aktywów na podstawie ust. 1 nie może w roku podatkowym przekroczyć kwoty 100 000 PLN, przy czym w przypadku przekroczenia tej kwoty zwolnienie stosuje się w pierwszej kolejności do aktywów OKI, o których mowa w ust. 1 pkt 1, do wysokości określonej w tym przepisie, a w pozostałej części – do aktywów OKI, o których mowa w ust. 1 pkt 2.

Co ważne, z punktu widzenia klienta to instytucja finansowa OKI jest obowiązana sporządzić w postaci elektronicznej imienną informację o prowadzeniu OKI za rok podatkowy dla danego podatnika i przesłać ją za pomocą środków komunikacji elektronicznej, zgodnie z odrębnymi przepisami, właściwemu naczelnikowi urzędu skarbowego, w terminie do końca lutego roku następującego po roku podatkowym. Przekazane przez instytucje finansowe informacje o prowadzeniu OKI i zeznania o wartości aktywów zgromadzonych na OKI będą udostępniane podatnikowi na koncie w e-Urzędzie Skarbowym.

Podatnicy będą zobowiązani złożyć zeznanie o wartości aktywów zgromadzonych na OKI za pośrednictwem konta w e-Urzędzie Skarbowym i wpłacić podatek należny w terminie od dnia 15 marca do dnia 31 maja roku następującego po roku podatkowym (art. 29 projektu ustawy o OKI). W ramach ułatwień podatnik otrzyma więc wstępnie wypełnione zeznanie podatkowe, ale będzie zobowiązany je sam złożyć i zapłacić podatek.

Co ciekawe, nowy projekt ustawy z marca 2026 dopuszcza prowadzenie OKI przez zagraniczne firmy inwestycyjne prowadzące działalność maklerską w Polsce w formie oddziału oraz daje możliwość zawarcia tzw. umowy parasolowej, która umożliwi korzystanie z różnych form OKI (rachunek bankowy, rachunek maklerski itp.) oferowanych przez jedną instytucję. W tym celu stworzono pojęcie koordynatora OKI jako podmiotu uprawnionego do zawarcia umowy parasolowej, którym będzie mógł zostać bank albo podmiot maklerski.

Podsumowanie

Kwestia regulacji opodatkowania zysków kapitałowych, w tym oszczędności, stanowi istotny element polityki podatkowej na poziomie krajowym. Ten segment podatków dochodowych nie jest przedmiotem unifikacji na gruncie prawa UE, zatem w Europie można spotkać różne rozwiązania legislacyjne. W konsekwencji nie można na poziomie państw członkowskich UE mówić o pewnej bazie czy matrycy regulacyjnej w tym aspekcie.

Co istotne, opis zarówno modelu przyjętego we Francji, jak i modelu stosowanego w Polsce, w tym nawiązania do koncepcji szwedzkiej, pokazuje, iż w każdym z tych państw miała miejsce w ostatnich latach swego rodzaju ewolucja przyjętego modelu. Powyższe należy ocenić pozytywnie z perspektywy reaktywności krajowego ustawodawcy na zmieniające się otoczenie społeczno-gospodarcze, zwłaszcza że zmiany te nie mają charakteru rewolucyjnego, a uzupełniający. W konsekwencji każdy z ww. porządków prawnych stara się ulepszać przyjętą w swoim państwie koncepcję, dążąc do wypracowania jak najbardziej efektywnego i optymalnego modelu.

Jednym z wniosków z przeprowadzonej analizy jest fakt, iż francuski podatek PFU stanowi w sensie funkcjonalnym odpowiednik tzw. podatku Belki w Polsce, będąc narzędziem do opodatkowania zysków kapitałowych. Co istotne, model opodatkowania przyjęty we Francji prezentuje w stosunku do ww. polskiego odpowiednika wyższą stawkę opodatkowania oraz nieco inną, bardziej skomplikowaną w ocenie Autora strukturę.

Porównanie modelu francuskiego do jego polskiego odpowiednika wykazało w ocenie Autora również odmienne filozofie opodatkowania przyjęte w tych koncepcjach. Mianowicie Francja stosuje bardziej elastyczne podejście, gdyż poza PFU (fr. *prélèvement forfaitaire unique* na poziomie 31,4%), podatnik może wybrać też opodatkowanie według skali progresywnej. Model przyjęty w Polsce jest uregulowany w sposób mniej skomplikowany, ale oferuje sztywny poziom opodatkowania, tzn. 19% podatku Belki, bez progów i bez większych możliwości optymalizacji.

Takimi instrumentami optymalizującymi podatek Belki mogą być niezależne od niego instrumenty w postaci IKE/IKZE czy planowanym OKI. W konsekwencji o ile regulacje prawa francuskiego zawarte są co do zasady w jednym akcie prawnym (fr. *Code Monétaire et Financier*), jedynie z uzupełniającą rolą kodeksu ubezpieczeń społecznych, to w Polsce istnieje większe rozdrobnienie legislacyjne. Owe dodatkowe instrumenty uregulowane są bowiem w odrębnych ustawach, tzn. ustawie o indywidualnych kontach emerytalnych i indywidualnych kontach zabezpieczenia emerytalnego²⁴ oraz projektowanej ustawie o osobistych kontach inwestycyjnych. Wspomniana wyżej ustawa o OKI ma za zadanie zwiększenie dywersyfikacji w obszarze alokacji kapitału, poprzez zapewnienie nowych możliwości nie tylko mobilizacji kapitału, ale również ułatwienia jego przepływu. O ile zatem we Francji zmiany dotyczą aktualizacji czy uzupełnienia jednego głównego aktu prawnego, o tyle zmiany w Polsce prowadzą do stworzenia nowych ustaw, co dodatkowo pogłębia opisywany w doktrynie problem tzw. inflacji regulacyjnej (Glumińska-Pawlic, 2025, s. 5–6).

Projektowane w prawie polskim zmiany mogłyby wywołać kilka korzystnych efektów dla rynku finansowego i całej gospodarki, do których można by zaliczyć: skłonienie obywateli do odkładania większej części dochodów, zwiększenie płynności i wolumenu obrotów na giełdzie, popularyzację inwestowania w akcje, obligacje czy fundusze inwestycyjne oraz zwiększenie ogólnego poziomu zabezpieczenia finansowego czy świadomości ekonomicznej społeczeństwa.

Co bardzo istotne, polski projekt OKI bierze pod uwagę najnowsze modyfikacje modelu szwedzkiego, powielając koncepcję wprowadzenia kwoty wolnej od podatku, co jeszcze bardziej zwiększyło jego atrakcyjność. Powyższe wpisuje się zatem w szerszy kontekst zdrowej konkurencji systemów prawnych, w tym systemów podatkowych, która opiera się na stopniowym kształtowaniu najbar-

²⁴ Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o indywidualnych kontach emerytalnych oraz indywidualnych kontach zabezpieczenia emerytalnego (Dz.U. 2026 poz. 91).

dziej optymalnych modeli z wykorzystaniem badań porównawczych. W tym kontekście zjawisko konkurencji podatkowej przybiera nieco innego znaczenia niż tylko jako proces niekooperatywnego ustalania stawek podatkowych w celu przyciągnięcia mobilnych baz podatkowych (Devereux, Loretz, 2013, s. 754). Mianowicie w ocenie Autora powyższe wpisuje się w zaobserwowane w orzecznictwie TSUE dążenie do wypracowania takich standardów realizacji swobód traktatowych i wolnej konkurencji, aby służyły one zaspokojeniu potrzeb uczestników rynku wewnętrznego (Antonów, 2024, s. 36), co jest istotne dla rozwoju prawidłowej konkurencji systemów podatkowych bez uszczerbku dla zasad prawa UE. W tym aspekcie zauważono, iż niektóre fragmenty opisywanych projektowanych regulacji w prawie polskim mogą być źródłem wątpliwości co do ich akceptowalności w świetle orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości ze względu na uzależnienie pewnych preferencji podatkowych od denominowania danych instrumentów w polskiej walucie.

Owa prawidłowa konkurencja i ewolucyjny charakter zmian mogą przyczynić się bowiem do zachowania i respektowania zasady pewności prawnej i proporcjonalności regulacji, czemu sprzyja kierowanie się pewnymi generalnymi zasadami, które szczególnie w czasach kryzysu nabierają coraz większego znaczenia (Lasiński-

-Sulecki, Morawski, Prejs, 2022, s. 86). Konkurencja i stopniowe kształtowanie się rozwiązań najbardziej optymalnych może być jednym z elementów szerszego procesu pośredniej harmonizacji podatkowej w UE, stanowiącego alternatywę dla coraz bardziej widocznej konkurencji międzynarodowej (Gil Cruz, 2025, s. 199). Przy czym coraz bardziej nieodłącznym elementem ww. procesu będzie sygnalizowana już w doktrynie konieczność wdrożenia rozwiązań wspierających system podatkowy oparty na wykorzystaniu nowoczesnych technologii (Sobiecki, Szwed-Ziemichód, 2019, s. 28), zwłaszcza w sytuacji, gdy wybrane regulacje dotyczące podatków dochodowych nie są w pełni dostosowane do realiów nowoczesnej globalnej gospodarki cyfrowej i nie uwzględniają w pełni modeli biznesowych z nią związanych (Wiatrowski, 2024, s. 8).

Na zakończenie warto podkreślić, iż niniejszy artykuł stanowi analizę aktualnych regulacji w omawianej materii, gdyż uwzględnia ostatnie zmiany we Francji, Polsce oraz Szwecji wprowadzone lub zaprojektowane w 2026 roku, co powoduje, iż dostarcza on materii porównawczej do dalszych badań w omawianej materii odnoszących się do innych państw Unii Europejskiej czy też szerzej do systemów opodatkowania zysków kapitałowych i oszczędności na innych niż europejski kontynentach.

Bibliografia

- Antkiewicz, S. (2019). Opodatkowanie dochodów z kapitałów pieniężnych w Polsce – ewolucja i perspektywy, *Przestrzeń, Ekonomia, Społeczeństwo*, 16/II, s. 41–55, https://doi.org/10.23830/16_II_2019_4155.
- Antonów, D. (2024). Wykładnia unijnego prawa podatkowego jako instrument zapewnienia funkcjonowania rynku wewnętrznego w świetle orzecznictwa TSUE. *Kwartalnik Prawa Podatkowego*, 2, s. 31–49, <https://doi.org/10.18778/1509-877X.2024.02.02>.
- Bałaban, A. (2024). Metody badawcze w naukach prawnych – bieżące refleksje, *Przegląd Prawa Konstytucyjnego*, 4, s. 117–127, <https://doi.org/10.15804/ppk.2024.04.09S>.
- Boyer, A. (2020). La galaxie « contribution sociale généralisée » Introduction au droit fiscal. W: *Introduction au droit fiscal* (s. 97–105), A. Boyer (ed.). Paris: Ellipses.
- Devereux, M.P., Loretz, S. (2013). What do we know about corporate tax competition?, *National Tax Journal*, 66(3), s. 745–774.
- Działo, J. (2015). Tax competition or tax coordination? What is better for the European Union?, *Comparative Economic Research*, 18(2), s. 25–42, <https://doi.org/10.1515/cer-2015-0011>.
- Gajewski, D. (2014). Polityka podatkowa państw członkowskich Unii Europejskiej w świetle polityki publicznej, *Studia z Polityki Publicznej*, 1 (3(3)), s. 83–93, <https://doi.org/10.33119/KSzPP.2014.3.5>.
- Gajewski, D., Joński, K. (2021). 30 lat podatku dochodowego od osób fizycznych w Polsce a sądownictwo administracyjne: perspektywa ekonomiczna, *BISP*, 8(300), s. 4–10, <https://doi.org/10.5604/01.3001.0015.2392>.
- Gałędek, M. (2022). Remarks on the Methodology of Comparative Legal Research in the Context of the History of Law in Poland, *Acta Universitatis Lodziensis. Folia Iuridica*, 99, s. 65–81, <https://doi.org/10.18778/0208-6069.99.05>.

- Gil Cruz, E.M. (2025). Towards a European Union Federal Tax System: Legal and Fiscal Perspective. An International Comparison, *Review of European and Comparative Law*, 62(3), s. 197–221, <https://doi.org/10.31743/recl.18915>.
- Glumińska-Pawlic, J., (2025). Czy w racjonalnym systemie podatkowym opodatkowanie dochodów wymaga mnożenia ustaw?, *BISP*, 1(341), s. 5–9, <https://doi.org/10.5604/01.3001.0054.9762>.
- Gryziak, B. (2023). Harmonizacja a różnorodność systemów podatkowych na przykładzie rozbieżności hybrydowych w zakresie prawa do odliczenia podatku naliczonego w VAT, *BISP*, 9(325), s. 34–39, <https://doi.org/10.5604/01.3001.0053.9044>.
- Heinemann, F. (2021). Corporate tax competition: A meta-analysis, *European Journal of Political Economy*, 69, 102002, s. 1–14, <https://doi.org/10.1016/j.ejpoleco.2021.102002>.
- Islamli, J.J. (2024). Prospects for harmonisation and convergence of tax systems of the EU countries, *Public and Municipal Finance*, 59(3), s. 57–65, [https://doi.org/10.26642/pbo-2024-3\(59\)-57-65](https://doi.org/10.26642/pbo-2024-3(59)-57-65).
- Lasiński-Sulecki, K., Morawski, W., Prejs, E. (2022). General principles of law and taxation, *Review of European and Comparative Law*, 48(1), s. 85–101, <https://doi.org/10.31743/recl.12438>.
- Le Clainche, M., Avec le concours de Bin, F., Broussolle, Y. et Terrasse, Y. (2017). Repères sur la gestion et les finances publiques En Septembre 2017, *Gestion & Finances Publiques*, 6(6), s. 116–125, <https://doi.org/10.3166/gfp.2017.00132>.
- Mariański, M. (2024). The application of the public order clause on the financial market – as one of the elements for building sustainable finance in a comparative perspective, *Białostockie Studia Prawnicze*, 1(29), s. 161–173, <https://doi.org/10.15290/bsp.2024.29.01.10>.
- Mariański, M., Radvan, M. (2024). Tax amendments in times of crises in Poland and Czech Republic. Selected legal aspects, *Studia Prawnoustrojowe*, 64, s. 203–216, <https://doi.org/10.31648/sp.9645>.
- Modzelewski, W. (2023). Stan legislacji dotyczącej podatku od towarów i usług oraz podatku akcyzowego z perspektywy minionego trzydziestolecia – próba oceny i wnioski na przyszłość, *BISP*, 8(324), s. 27–31, <https://doi.org/10.5604/01.3001.0053.8580>.
- Modzelewski, W., Słomka, M., Bielawny, J., Radzikowski, K., Safian, W., Szymocha, M., Wojciechowski, M., Zagórski, M., Zyśk, P. (2026). Art. 16. W: *Komentarz do ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych (art. 16)*. W. Modzelewski, J. Bielawny, M. Słomka (red.). Warszawa: C.H. Beck.
- Oreziak, L. (2020). The Evolution of the Process of the Harmonization of Value Added Tax (VAT) Within the European Union, *Studia Europejskie – Studies in European Affairs*, 4, s. 93–108, <https://doi.org/10.33067/SE.4.2020.5>.
- Overesch, M., Rincke, J. (2011). What drives corporate tax rates down? A reassessment of globalization, tax competition, and dynamic adjustment to shocks, *Scandinavian Journal of Economics*, 113(3), s. 579–602.
- Pellas, J.-R. (2021). L'économie numérique à l'épreuve du Code général des impôts, *Revue française de finances publiques*, 154(2), s. 181–193, <https://doi.org/10.3917/rffp.154.0181>.
- Perrin, A. (2019). Le bitcoin et le droit: problématiques de qualification, enjeux de régulation, *Gestion & Finances Publiques*, 1(1), s. 84–93, <https://doi.org/10.3166/gfp.2019.00014>.
- Russel, P. (2013). Harmonizacja podatku dochodowego od osób prawnych w Unii Europejskiej. W: *Wiedza i bogactwo narodów. Kapitał ludzki, globalizacja i regulacja w skali światowej* (s. 77–86), R. Bartkowiak, P. Wachowiak (red.). Warszawa: Oficyna Wydawnicza SGH.
- Słomka, M. (2021). Opodatkowanie akcji w ramach programu motywacyjnego, *Doradztwo Podatkowe*, 4, s. 65–67.
- Sobiecki, G., Szwed-Ziemichód, M. (2019). Wykorzystanie technologii blockchain do eliminacji wybranych problemów systemu podatkowego, *Analizy i Studia CASP*, 7(1), s. 3–33, <https://doi.org/10.33119/ASCASP.2019.1.1>.
- Starzyk, D. (2026). Skutki podatkowe w PIT wypłaty zysków z jednoosobowej działalności gospodarczej po jej przekształceniu w spółkę z o.o., *Monitor Podatkowy*, 1, s. 6–7.
- Wiatrowski, R. (2024). Przyszłość opodatkowania podatkami dochodowymi gospodarki cyfrowej, *Analizy i Studia CASP*, 18(2), s. 1–8, <https://doi.org/10.33119/ASCASP.2024.2.1>.
- Zdunek, A. (2016). Skonsolidowana podstawa opodatkowania jako wstęp do pełnej harmonizacji podatku od dochodów przedsiębiorstw w Unii Europejskiej, *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska Sectio H Oeconomia*, 50(1), s. 441–448.
- Zemmour, M. (2015). Exonérations, exemptions et dépenses fiscales: quels coûts pour la protection sociale?, *La Revue de l'Ires*, 87(4), s. 3–34, <https://doi.org/10.3917/rlli.087.0003>.
- Zodrow, G.R. (2010). Capital mobility and capital tax competition, *National Tax Journal*, 63(4), s. 865–902.

Abstract

Taxation of Capital Gains in European Union Member States. Comparative Analysis on the Example Legal Regulations in France, Poland and Sweden

Capital gains taxation can be a crucial element of the competitiveness of a given economic area or country, especially from the perspective of investors operating at the level of international market. The purpose of this article, which utilizes a dogmatic, historical-descriptive, and primarily comparative method, is to compare and contrast models of capital gains taxation within the European Union. In particular, the scope of general EU regulations in this area will be analyzed, as well as certain national specificities, which will be demonstrated in French and Polish law, also with reference to the model adopted in Sweden. A crucial issue will therefore be to determine whether national solutions merely constitute modifications of the base model used in the EU or whether they are entirely different models based on the principle of diversification of legal solutions across the EU. A comparative analysis will allow for deeper conclusions in this area, including answering the question of whether a single European model of capital gains taxation is possible, or whether the differences at the level of individual countries are too significant. The diverse approaches to regulating capital gains taxation presented in this study may constitute an interesting element of further, in-depth analysis, extended to other countries and continents, aimed at finding the most optimal model adapted to contemporary economic realities. It is worth mentioning that this adaptation to economic realities should take into account the disruption of international stability due to successive crises and thus adhere more closely than before to the principle of legal certainty, which is crucial today.

Keywords: capital gains, tax law, Polish law, French law, comparative law, financial market law

JEL Classification: K34

Otrzymany: 21 kwietnia 2026 r.
Zaakceptowany: 15 maja 2026 r.
Opublikowany: 30 czerwca 2026 r.

Centrum Analiz i Studiów Podatkowych
Centre for Analyses and Studies of Taxation

· WYDAWCA ·

CENTRUM ANALIZ I STUDIÓW PODATKOWYCH SGH · Warszawa 02-554 · Al. Niepodległości 162
DOMINIK J. GAJEWSKI (redaktor naczelny) · ADAM OLCZYK (sekretarz redakcji)

· KONTAKT ·

analysesandstudies@sgh.waw.pl · analysesandstudies.sgh.waw.pl · casp.sgh.waw.pl